

Història de la Comunicació

2015/2016

Codi: 103854

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501933 Periodisme	FB	1	1

Professor de contacte

Nom: Josep Maria Perceval Verde

Correu electrònic: JosepMaria.Perceval@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

Josep Maria Figueres Artigues

María José Recoder Sellarés

Ramón Sala Noguer

Cristina Pujol Ozonas

Pedro Manuel Molina Rodriguez-Navas

Lidia Peralta Garcia

Prerequisits

No es requereixen coneixements específics diferents dels que s'assoleixen després de cursar el batxillerat

Objectius

L'assignatura es realitza a primer curs durant el primer semestre i pertany al bloc formatiu de "Comunicació".

A partir d'aquesta assignatura l'estudiant assolirà objectius fonamentals del grau de periodisme:

Demostrar que té un coneixement bàsic de la dinàmica actual del món que li permetin emmarcar la informació d'actualitat en el seu context.

Reunir i relacionar dades pròpies de l'activitat periodística que incloguin una reflexió sobre temes rellevants de tota mena per interpretar i difondre a la societat.

Competències

- Aplicar el pensament científic amb rigor.
- Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
- Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
- Demostrar l'esperit crític i autocrític.
- Demostrar un coneixement adequat de la realitat sociocomunicativa de Catalunya en el context espanyol, europeu i mundial.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
- Diferenciar les principals teories de la disciplina, els seus camps, les elaboracions conceptuals, els marcs i els enfocaments teòrics que fonamenten el coneixement de la disciplina i els seus diferents àmbits i subàrees, i adquirir un coneixement sistemàtic de l'estructura dels mitjans de comunicació.
- Gestionar el temps de manera adequada.
- Identificar les tradicions periodístiques contemporànies catalana, espanyola i internacional i les seves modalitats d'expressió específiques, així com la seva evolució històrica i les teories i conceptes que les estudien.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Usar una tercera llengua com a forma de treball i expressió professional en els mitjans de comunicació.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar el pensament científic amb rigor.
2. Buscar, seleccionar i jerarquitzar qualsevol tipus de font i document útil per a l'elaboració de productes comunicatius.
3. Contextualitzar els diferents corrents periodístics i l'obra de periodistes de referència.
4. Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
5. Descriure l'estructura dels mitjans de comunicació i les seves dinàmiques.
6. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
7. Desenvolupar l'esperit crític i autocrític.
8. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
9. Diferenciar les especificitats dels llenguatges comunicatius escrits i audiovisuals.
10. Explicar l'evolució de les tradicions periodístiques contemporànies internacionals.
11. Gestionar el temps de manera adequada.
12. Identificar el sistema de mitjans de comunicació i els grups que han ostentat en un determinat moment el poder d'informar, i poder detallar el marc legal que crea un determinat govern sobre els mitjans de comunicació.
13. Identificar els fonaments de les teories i de la història de la comunicació.
14. Identificar els fonaments estructurals del sistema comunicatiu.
15. Interpretar i discutir textos de les principals teories de la comunicació i del periodisme i exposar per escrit i en públic la síntesi de les seves anàlisis.
16. Relacionar l'anàlisi social i els impactes de les noves tecnologies de la comunicació.
17. Relacionar l'evolució històrica de les modalitats i tradicions periodístiques amb els grups que han ostentat en un determinat moment el poder d'informar i la manera d'accedir a aquest poder.
18. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
19. Trobar el que és substancial i rellevant en documents sobre teoria, estructura i història de la comunicació en una tercera llengua.

Continguts

Tema 1

Comunicación oral-gestual

Explicación de la comunicación en las sociedades ágrafas. Gramáticas del tótem y el tabú, organización de la comunicación en las sociedades animistas y primeras manifestaciones icónicas. El cuerpo como soporte de comunicación (trabajo sobre el cuerpo de forma permanente - tatuaje, incisiones... - y temporal - maquillaje, vestidos, gestualidad consensuada -. Continuidad de esta comunicación oral-gestual hasta la actualidad.

Tema 2

Escritura

Nacimiento, desarrollo y debates en torno a la escritura. Precedentes y tentativas de clasificación de los distintos sistemas de escritura: del pictograma a la fonetización. Efectos e impacto de la escritura en la

organización social, económica y cultural. La importancia del soporte y las herramientas. La invención del *libro*. La credibilidad del escrito. La escritura como arte. Monasterios y copistas. Consecuencias de la alfabetización. Escritura y modelo aristotélico de pensamiento. La escritura como atributo del poder. Mujeres y escritura: tejer y escribir. Sociedades sin escritura.

Tema 3

Imprenta

La originalidad y las diferencias del invento de Gutenberg y sus tipos móviles. La expansión del libro desde los incunables a la formación de las grandes bibliotecas. La periodización de la noticia: de los avisos a las gacetas y diarios. La nueva sociabilidad individual: la corte, el salón y el café; la impresión de textos y su influencia social; sistemas de propaganda, publicidad monárquica y orígenes del periodismo. Academia-club-partido-prensa periódica: la ilustración y la conformación del espacio público de opinión burguesa.

Tema 4

Comunicación en la Revolución industrial

Revolución industrial: bases conceptuales y materiales. Industria, economía y revolución energética. El papel de los transportes, vías de comunicación. Progresos técnicos en el mundo de la comunicación. La abolición de la distancia: el telégrafo, el teléfono, los servicios postales. Despegue de la prensa: prensa *seria* y prensa popular. Creación de las agencias de prensa. Fotografía y precedentes de la imagen en movimiento.

Tema 5

Medios de comunicación de masas

Revolución industrial: bases conceptuales y materiales. Industria, economía y revolución energética. El papel de los transportes, vías de comunicación. Progresos técnicos en el mundo de la comunicación. La abolición de la distancia: el telégrafo, el teléfono, los servicios postales. Despegue de la prensa: prensa *seria* y prensa popular. Creación de las agencias de prensa. Fotografía y precedentes de la imagen en movimiento.

La emergencia del cine y la radio. La movilización de la prensa en la I Guerra Mundial. Sistemas públicos y privados de gestión de los nuevos medios de masas. El despegue interrumpido de la televisión. La prensa escrita frente a nuevos retos. El fenómeno de los magazines ilustrados. Las dos edades del cine: cine mudo y cine sonoro. Los noticiarios cinematográficos. Publicidad y propaganda: usos y explotación de los medios en los estados totalitarios y en las democracias. Movilización de los medios en la II Guerra Mundial: ¿por qué luchamos? Explosión de la televisión. Cine y radio frente a la competencia de la televisión.

Tema 6

Revolución digital y sociedad del conocimiento

La industria de la comunicación y las llamadas empresas tecnológicas como factor de desarrollo y crisis; victoria del audiovisual sobre lo impreso y la cultura del libro; omnipresencia de la comunicación y globalización de la sociedad de la información; informatización y nuevas tecnologías en el ocio y el trabajo. Reflexiones sobre la nueva aldea global (realidad y mitificación de la metáfora): inmediatez comunicativa (de Internet a los reality shows), nuevo analfabetismo tecnológico y brecha digital: la explosión del acceso a la información y la producción (del mp3 al Dvd)...

Metodologia

L'aprenentatge estarà basat en la resolució de casos pràctics i l'estudi de cas. Es fomentarà el treball col·laboratiu i la capacitat d'anàlisi crítica i de reflexió.

La matèria de l'assignatura, tant en els continguts com en les pràctiques, tindrà una adaptació en cada cas a les diferents titulacions del grau.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	48	1,92	1, 2, 4, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 18
Tipus: Supervisades			
Pràctiques	79	3,16	3, 5, 9, 10, 16, 17
Tipus: Autònomes			
Lectures	21	0,84	8, 15, 19

Avaluació

- Treballs pràctics supervisats i dirigits: 50% nota
- Examen: 40 % nota
- Participació a classe i autoavaluació justificada: 10% nota

Per aprovar l'assignatura es farà nota mitjana entre les 3 parts. Cal que estiguin aprovats amb un 5 l'examen i que sigui un mínim de 5 la nota resultant de fer el promig de les pràctiques

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	40%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Participació a classe i autoavaluació justificada	10%	0	0	1, 2, 4, 7, 8, 18
Treballs pràctics supervisats i dirigits	50%	0	0	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19

Bibliografia

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA:

PERCEVAL, José María, *Historia mundial de la comunicación*, Cátedra, Madrid, 2015.

RUEDA LAFFOND, José Carlos, GALÁN FAJARDO, Elena, RUBIO MORAGA, Ángel L., *Historia de los Medios de Comunicación*, Alianza Universidad Manuales, 2014.

SAGI, Víctor. *Historia de la Publicidad*, Barcelona, Ediciones Invisibles, 2011.

WILLIAMS, Raymond (ed.), *Historia de la comunicación, Vol. I: Del lenguaje a la escritura. Vol. II: De la imprenta a nuestros días*, Bosch comunicación, Barcelona, 1992.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA:

BENÉVOLO, Leonardo, *La ciudad europea*, Crítica, barcelona, 1992.

BORDERIA ORTIZ, Enric et altri, *Historia de la comunicación social*, editorial Síntesis, Madrid, 1996.

CHALIAND, Gérard, RAGEAU, Jean-Pierre, *Atlas de los imperios (de Babilonia a la Rusia Soviética)*, Paidós, Barcelona, 2001.

CHARTIER, Roger, *Historia de la lectura*, Taurus, Madrid, 2001.

CHAVAILLON, Jean, *La edad de oro de la humanidad. Crónicas del paleolítico*, Península, Barclona, 1998.

CROWLEY, David; HEYER, Paul (ed.), *La comunicación en la historia (tecnología, cultura, sociedad)*, Bosch comunicación, Barcelona, 1997.

DAVIS, Flora, *La comunicación no verbal*, Alianza editorial, Madrid, 1997.

EGUIZABAL, Raúl (2011): *Historia de la Publicidad*, Madrid, Fragua.

FREUND, Gisèle, *La fotografía como documento social*, Gustavo Gili, barcelona, 1993.

GELLNER, Ernest, *El arado, la espada y el libro. La estructura de la historia humana*, Península, Barcelona, 1994.

HABERMAS, Jünger, *Más allá del estado nacional*, Trotta, Madrid, 1997.

MANGUEL, Alberto, *Una historia de la lectura*, Alianza Editorial, Madrid, 1998.

MONTERO, Mercedes; RODRÍGUEZ, Natalia y VERDERA, Francisco (2010): *Historia de la Publicidad y de las Relaciones Públicas en España (volumen 1)*, Sevilla-Zamora, Comunicación Social Ediciones y Publicaciones.

MONTERO, Mercedes; RODRÍGUEZ, Natalia; RODRÍGUEZ, Jordi y DEL RÍO, Jorge (2010): *Historia de la Publicidad y de las Relaciones Públicas en España (volumen 2)*, Sevilla-Zamora, Comunicación Social Ediciones y Publicaciones.

MORENO, Amparo, *La mirada informativa*, Bosch, Barcelona, 1998.